

Toespraak van Gijs de Vries ter gelegenheid van de start van de VVD-verkiezingscampagne op 9 april 1994 in Den Bosch

---

Werk, werk, werk. Daar gaat het de VVD om. Deze maand in de Tweede Kamercampagne; volgende maand in de Europese campagne. Wat ons betreft zijn de beide campagnes naadloos verbonden, en niet alleen omdat er maar een paar weken liggen tussen 3 mei en 9 juni.

Nederland komt alleen weer aan de slag als ook de rest van Europa zich economisch herstelt. Meer dan de helft van onze welvaart verdienen wij immers over de grens; daarvan weer driekwart in de Europese Unie. Nederland kan zich dus niet als een baron van Münchhausen aan de eigen haren uit het economisch moeras trekken. Omgekeerd raakt Europa alleen uit het slop als de lidstaten elk in eigen huis orde op zaken stellen.

Werk, werk, werk. We zijn er de afgelopen jaren vooral veel van kwijtgeraakt. Van de 5,7 miljoen Nederlanders tussen de 15 en 65 jaar heeft intussen bijna de helft een uitkering, en het aantal stijgt nog steeds. Nergens in de Europese Unie hebben minder mensen werk dan hier. Nergens in Europa geeft de overheid dan ook zoveel geld uit aan sociale zekerheid (32 % van het bruto binnenlands produkt). Ook op het punt van de arbeidsongeschiktheid zijn wij koploper. Alleen al aan arbeidsongeschiktheidsuitkeringen betaalt de Nederlandse overheid bijna drie keer zoveel (6,5 % BBP) als het gemiddelde in Europa.

De welvaart moet in ons land dus door steeds minder mensen worden opgebracht. Steeds meer mensen delen in wat steeds minder mensen moeten verdienen. Daardoor raakt Nederland economisch achterop. In 1980 bezette ons land nog de zevende plaats onder de rijkste landen ter wereld; in 1991 waren wij afgezakt naar de dertiende plaats. In 1970 was het reëel inkomen van de Nederlandse bevolking nog hoger dan dat van Italianen, Fransen, Duitsers en Belgen. Twintig jaar later zijn deze landen ons voorbijgestreefd.

De steeds schevere verhouding tussen werkenden en niet-werkenden is een steen om de nek van onze economie. Met die steen om de nek kan Nederland de race met concurrerende landen niet volhouden.

Ik maak mij daarnaast in toenemende mate zorgen over de sociale spanningen die deze scheefgroei de komende jaren zou kunnen teweegbrengen. Hoe lang zal het nog duren tot werkenden en niet-werkenden elkaar de nationale koek betwisten? Hoe rekbaar is het elastiek van de solidariteit? Is de opkomst van politieke partijen voor ouderen, met als strijdpunt de AOW, een tijdelijk verschijnsel, of tekent zich hier een blijvende scheidslijn af?

En welke spanningen zullen het gevolg zijn als wij toestaan dat de categorie werklozen voor een steeds groter deel gaat bestaan uit ethnische minderheden? Nu al is één op de vier langdurig werklozen allochtoon. Iedereen kan zien dat hier een sociale tijdbom tikt.

Hoe zorgen wij ervoor dat Nederland meer mensen aan werk helpt? In eigen land, wel te verstaan. Vandaag scheppen Nederlandse bedrijven vooral banen in het buitenland. Steeds vaker spelen de kosten van zaken doen in eigen land daarbij een rol. Naar schatting van VNO en NCW hebben Nederlandse bedrijven de afgelopen drie jaar tussen de 300.000 en 600.000 banen in het buitenland geschapen, die ook in Nederland hadden kunnen ontstaan. Van de bedrijven die de afgelopen drie jaar 'buitengaats' zijn gegaan, geeft 32 % aan dat vestigingsfactoren een rol speelden: loonkosten, fiscaal klimaat, milieukosten. En van de bedrijven die nog op kansen in het buitenland studeren, verwacht maar liefst 51 % dat de vestigingsvoorwaarden elders beter zullen zijn.

Als wij in eigen land meer mensen aan werk willen helpen, zullen wij ondernemen aantrekkelijker moeten maken. Vooral voor kleine bedrijven. Daarvan heeft Nederland er te weinig. Binnen de Europese Unie kent ons land het laagste aantal ondernemingen per duizend inwoners, namelijk 28. Het gemiddelde in de Unie is 45. En van de startende ondernemingen slaagt er maar één op de honderd in, door te groeien naar meer dan 100 werknemers. Waarom? Tweederde van de starters noemt inflexibele arbeidscontracten en hoge loonkosten als de voornaamste belemmering voor meer groei.

Laten wij luisteren naar die ondernemers. Wie zijn oor te luisteren legt bij het midden- en kleinbedrijf hoort dat ondernemers er vaak zitten te springen om personeel. Veel kleinere bedrijven willen niet van hun personeel af, maar willen er juist mensen bij. Maar ze schrikken terug voor de vaste kosten: die zijn hoog, en inflexibel.

Een gemiddelde werknemer, die schoon f 31.744 per jaar verdient, kost zijn baas bijna het dubbele: f 57.241. Het verschil zit hem in belastingen en premies. Wij hebben arbeid uit de markt geprijsd.

Maar het meest bizarre van het Nederlandse sociale stelsel - en iets dat geen buitenlander valt uit te leggen - is toch wel dat wij het voor een aanzienlijk aantal werklozen onaantrekkelijk hebben gemaakt om te gaan werken. Een alleenverdienende kostwinner met een uitkering gaat er financieel op achteruit als hij een baan aanvaardt tegen minimumloon. Hij moet dan immers meer betalen aan premies en krijgt minder aan subsidies.

Het resultaat is dat de laagste loonschalen, bijvoorbeeld in de bouw, soms zo'n 25 % boven het minimumloon liggen - anders komt men niet aan mensen. En zo is de vicieuze cirkel rond.

Een sociaal stelsel is pas werkelijk sociaal als het mensen weer helpt aan werk. Ons stelsel heeft vandaag helaas meer kleefkracht dan veerkracht. Wie er eenmaal inzit komt er bijna niet meer uit. Steeds meer mensen zijn steeds langer zonder werk.

Wij komen alleen uit die spiraal als wij de moed hebben ons sociaal stelsel aan te passen. Als wij het weer tot springplank

maken. Zoals het nu functioneert, zet het de Nederlandse economie op achterstand in Europa - een Europa dat zelf al achter raakt bij Azië. Europees economisch herstel moet dus beginnen in eigen huis.

Nederland moet kiezen. Op 3 mei en op 9 juni. De keuze van de VVD is duidelijk. De VVD kiest voor verbetering van de Nederlandse concurrentiepositie in Europa. Welk Europees beleid nodig is, zodat onze Nederlandse belangen het best worden gediend, dat zal het thema zijn van mijn verkiezingscampagne na 3 mei. Wat in Nederland aan maatregelen nodig is om sterk te staan in Europa, dat is het thema tot 3 mei.

Wat Nederland nodig heeft, is werk. Werk, dat de overheid te duur heeft gemaakt. Daarom moeten de arbeidskosten omlaag. Natuurlijk moet er meer gebeuren: investeren in onderwijs en onderzoek, verbeteren van onze lucht- weg- en waterverbindingen, inclusief de havens, een lager financieringstekort. Maar zonder lagere arbeidskosten lukt het niet. Onze internationale concurrentiepositie holt dan verder uit.

Daarom kiest de VVD voor aanpassing van ons sociaal stelsel. Zodat het weer aanzet tot werk. Zodat onze oudedagsvoorziening en onze gezondheidszorg ook morgen nog gewaarborgd en betaalbaar blijven. Zodat Nederland sterk staat in Europa.

Dat is geen asociaal beleid, zoals Jan de Koning onlangs schreef. Dat is mensen weerbaar maken; dat is laaggeschoolden nieuwe kansen bieden. PvdA en CDA hechten nog altijd teveel waarde aan het verdelen van welvaart en te weinig aan het scheppen ervan.

Nederland moet kiezen. Als het kiest voor werk, kiest het voor de VVD.